

ויזרע יצחק

שנה יח'

פרשת "עקב"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	ת"א	חיפה
הפטרה: "ותאמר ציון"	"ויזרע יצחק"	כניסה	18:47	18:54
כב' אב תשפ"ה	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	20:00	20:03
		ר"ת	20:34	20:36

הג'ג'ים לפרשת השבוע

"והיה עקב תשמעון את המשיפטים האלה" (דברים י' יב)

ה"נעם אלימלך" מבאר את הפסוק על פי מה שאמרו חז"ל: "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענווה עקב לסנדלה" (ירושלמי שבת פ"א ה"ג). והפירוש הוא שהענווה היא המקור והשורש של כל דבר שבקדושה ומידה זו היא המקיימת את הכל, ולכן נקראת בלשון "עקב" כמו הרגל שהוא הקיום שעליו עומד הגוף, יוצא שבכל דבר שאדם עושה צריך שתהיה בו הענווה, וזוהי כוונת הכתוב: "והיה עקב תשמעון את המשיפטים האלה", כלומר בכל "המשיפטים האלה" תשתדלו להשרות בתוכם ה"עקב" שהיא הענווה.

"לא תזמור כסף וזהב עליהם" (דברים י' כה)

לפי הרמב"ן חסרה המילה "אשר" בפסוק, כלומר משמעות הפסוק היא: "לא תחמוד כסף וזהב אשר עליהם", כאשר הכוונה היא לאסור את ה"נוי" של העבודה הזרה. מבאר הרמב"ן שבתחילה צוה הכתוב לשרוף את העבודה הזרה עצמה שנאמר: "פסילי אלהיהם תשרפון באש", ואחר כך אסר הכתוב גם את הנוי שעליהם. והזהיר עוד הכתוב: "ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו" (דברים ז' כו), כדי לאסור בהנאה את כל עניני העבודה הזרה, שהם העבודה הזרה עצמה, כל אשר בא לשמש אותה, כל אשר מוקרב לכבודה והנוי שעליה, כולם אסורים.

"למען ענותך לנסותך לדעת את אשר בלבבך התשמור מצותיו אם לא" (דברים ז' א)

מבאר ה"כלי יקר" שהמילה "לנסותך" היא מלשון של הרמת נס, כפי שאומר הכתוב: "נסה עלינו אור פניך ה'" (תהלים ד' ז) וכוונת הכתוב לימר שכאלו לבבך הושם על נס גבוה כך שעניי הכל יהיו צופות בו, כדי להראות "את אשר בלבבך" לכל גויי הארץ, כאן מובאת המילה "לדעת" מלשון "למען דעת כל עמי הארץ", ורצה הקב"ה להודיע לכל גויי הארץ "את אשר בלבבך" בין אם תשמור מצותיו ובין אם לא. אם תשמור מצותיו, ובזכות זאת תזכה לברכה והצלחה מרובה ביחס לשאר העמים, לא יוכלו העמים להתלונן מדוע "לא עשה כן לכל גוי", כי תשובת ה' תהיה שמגיע להם בזכות שעמדו בניסיון והלכו אחרי ה' בארץ לא זרועה, ומצד שני אם לא ישמרו מצותיו ויחטאו לפניו, עד שישלח ה' בהם את המארה, וישאלו הגויים "על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת" תשובת ה' תהיה "לפי שלא היו שלמים עם ה'" לכן אמר הכתוב "לנסותך" מלשון "והא-להים נסה את אברהם".

"וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' א-להיך מייסרך" (דברים ז' ה)

שואל רבינו יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" מדוע אומר הכתוב "כאשר ייסר איש את בנו" יותר ראוי היה לומר "כאשר ייסר אב את בנו"? ומבאר שאמנם נכון שהאב מרחם יותר על בנו מאשר איש אחר, אך למעשה, לא תמיד האב מתכוון דווקא לטובת הבן, אלא גם לטובת עצמו, חושש הוא שמא הוא יתבזה בגלל בנו שיאמרו עליו שגידל בן רע מעללים, מביש ומחפיר. לעומת זאת, אדם זר שמגדל ילד ומפרנס אותו, כשהוא מחנך ומייסר את "בנו" המאומץ זה, הרי בוודאי מתכוון אך ורק לטובתו של הבן בלבד, שהרי גם במקרה שהבן לא ילך בדרך הישר לא אכפת לו מכך, ואין לו את החרפה כמו שיש לאביו מולידו. כך הם הייסורים שמביא הקב"ה על האדם, דומים לייסורים שמייסר איש את בנו המאומץ, שנועדו אך ורק לטובת הבן בלבד, בלי שום טובת הנאה לאבא עצמו. ולכן דקדק הכתוב ואמר: "כאשר ייסר איש את בנו ה' א-להיך מייסרך", אך ורק טובתך האישית נוגעת להקב"ה, בלי שום תערוכת של דברים אחרים.

נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע טו' טבת תשפ"ה
מרדכי נאור בן עביה ז"ל נלב"ע טז' ניסן תשפ"ה
יוסף שלום בן סמרה ז"ל נלב"ע כג' אב

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ז' א)

מסביר רבינו בחיי את סמיכות הפרשות ואומר שסמך הכתוב את הפסוק: "כל המצוה" לפרשה הקודמת המדברת בעניין העבודה הזרה ללמדנו שכל המשקף את העבודה הזרה כאילו קיים כל המצוה. ועוד דרשו חז"ל שכל הכופר בעבודה הזרה הוא נחשב כמודה בכל התורה כולה, וכל המודה בעבודה הזרה הוא כאילו כופר בכל התורה כלה. פירוש נוסף מביא רבינו בחיי לפסוק "כל המצוה" לפי המדרש שאומר "כל המצוה" כלה מצוה, דהיינו בצע את המצוה עד שתכלה כולה. והכוונה היא שאם האדם מתחיל במצוה עליו לגמור אותה. ועוד דרשו חז"ל על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום", לומר שאם התחלת במצוה גמור אותה, שהמצוה אינה נקראת אלא על שם גומרה, ולמדנו זאת ממה שנאמר: "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם" (יהושע כד'), והלא ידוע שמה בלבד התעסק בעצמות יוסף שנאמר: "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (שמות יג'), מדוע אומר הכתוב שבני ישראל העלו את עצמות יוסף? אלא לפי שמה לא הספיק לגמור את המצוה, שהרי הוא מת במדבר ולא זכה להיכנס לארץ, ומי שגמר את המצוה היו ישראל, לכן נקראת המצוה על שמם.

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ז' א)

כוונת המון העם ומשאת נפשו היא הצלחה בשלושה תחומים בחיים: אורך ימים, בנים וממון. אומר ה"ספורנו" שהכתוב מבטיח שבקיום המצוות ניתן להשיג את כל ההצלחות הללו. אם "כל המצוה... תשמרו לעשות", הרי מובטח לכם "למען תחיו", כלומר תזכו באריכות ימים, "ורביתם", שתשיגו את מבוקשכם בריבוי הבנים, "ובאתם וירשתם", שתשיגו עושר וכבוד בירושת הארץ.

"כי כאשר ייסר איש את בנו ה' א-להיך מיסרך" (דברים ז' ה)

אומר רבינו החיד"א ב"חומת אנך" שהכתוב מלמד אותנו מה צריך להיות יחס האדם לייסורים. אם האדם יגיע לדרגה שבה הוא יחוש את הטוב שיש בייסורים הרי שהוא ישמח בהם. על מנת להמחיש כיצד ניתן לשמוח בייסורים מביא רבינו משל לאדם שהציעו לו לנעול ולחלוץ את הנעלים לעשרות בני אדם ביום, הרי שבתחילה הוא יסתייג מכך, אך אם האדם הוא מוכר נעליים במקצועו, הרי שהוא יעשה זאת ברוב שמחה וסיפוק לפי שחש הוא ברווח הצפוי לו מכך. מבאר רבינו שכך הוא הדבר בקבלת הייסורים.

"וארא והנה זוטאתם לה" (דברים ט' טז)

מה כוונת משה באומרו "וארא והנה חטאתם לה" אם כוונת הכתוב לומר שראה שעשו את העגל אין זה חדש למשה שכבר נודע לו זאת מפי הגבורה, ופירוש הכתוב "והנה", הוא שראה דבר חדש, כמו שכתוב: "והנה שורף" (ויקרא י' טז), או כמו שכתוב: "והנה היא לאה" (בראשית כט' כה) מבאר ה"משך חכמה" שכוונת הכתוב לומר את הנלמד באבות דרבי נתן שמה שאומר הכתוב "וארא" הוא שמה ראה שפרח הכתב מעל הלוחות, וזה היה הדבר החדש שראה משה, כי על חטא העגל הוא כבר שמע.

"ואת זוטאתכם אשר עשיתם את העגל לקוזתי ואשרוף אתו באש" (דברים ט' כא)

נשאלת השאלה, וכי אפשר לקחת את החטא ולשרוף אותו באש? וכי ניתן להחזיק/לקחת את החטא? מדוע אומר משה: "ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקוזתי ואשרף אתו באש"? אין לומר שכוונת משה היא על העגל בלבד, שאם כן צריך היה הכתוב לומר: "ואת העגל אשר עשיתם לקוזתי ואשרף אתו באש". מתרץ ה"אור החיים" הקדוש שכוונת משה לומר שמעבר לכך שהוא שרף את העגל עצמו, שריפה זו היתה מסוגלת לפעול גם בכח הרע שנברא כתוצאה מחטא העגל, שידוע שמכל עבירה שאדם עובר נוצר גם מלאך משחית, וגם את המלאך המשחית הזה, מעיד משה: "לקוזתי ואשרף אתו באש"

"ועתה ישראל בנה ה' א-להיך עוֹלָל מַעֲמֶךָ כִּי אִם לִירֵאָה אֶת ה' א-להיך לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאֵהָבָה אוֹתוֹ" (דברים י' יב)

"אמר רבי חנינא: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' א-להיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' א-להיך'" (ברכות לג).

שואל בעל "חידושי הרי"ם", אם כפי שאמרו חז"ל "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", כיצד אומרים אנו בתפילה בכל יום "יחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך"? הלוא אין זה תלוי בשמים אלא בנו. ומתריך שכוונת חז"ל במאמר: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" היא לומר שכל הבקשות שאדם שואל ומבקש מאת ה' הן "בידי שמים", כלומר מילוי הבקשות והגשמתן תלוי בחסדי שמים, האם התפילה תתקבל או לא, "חוץ מיראת שמים" שונה הדבר אם האדם מתפלל לה' על יראת שמים, במצב זה מובטח לו שתפילתו תתקבל מיד.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים "לחנוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקן בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת 20:00-20:45 לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315